

The Prisoner, la cara existencialista de James Bond

[quaderndelesidees.press/the-prisoner-la-cara-existencialista-de-james-bond](https://www.quaderndelesidees.press/the-prisoner-la-cara-existencialista-de-james-bond)

Temps de lectura: 11 minuts

Alberto Valle

Un tro que anticipa la tempesta imminent. Una carretera i, de fons, trompetes i un bongo. Un Lotus Seven recurrent-la a tota velocitat. La música de Don Grainer arrenca del tot. Primer pla del conductor: cara seriosa, com de revenja, com dient «ara veureu». El vehicle entra en el centre de Londres i baixa per un túnel. El següent que veiem és el conductor caminant, tibet, sever, roba fosca, pel soterrani d'algun ombrívol departament governamental. Mateixa cara d'abans. Entra en un despatx i hi munta un sacramental. Crits, papers tirats, amenaces i cop de porta final. El nostre protagonista torna a estar en el seu Lotus, surt d'allà i se'n va cap a casa seva. Hi arriba i s'apresta a omplir una maleta, fotrà el camp ben lluny. Mentrestant, en un altre lloc, un robot agafa la seva fotografia i la tatxa. Una X gegant sobre el seu rostre. Aquest ja no és dels nostres. No sabem el seu nom, però entenem que és un agent secret, algú amb molta informació molt delicada. Al mateix temps, un home amb levita i barret de copa se situa davant de la casa del nostre protagonista i hi allibera, a través del pany, un potent gas narcòtic. Tot comença a donar voltes dins del cap de l'home del Lotus, fins que s'esvaeix. La seva vida, tal com la coneixia, s'acaba d'acabar.

Logotip de *The Prisoner* de Berthold Wolpe, amb la tipografia Albertus.

Pausa. Breu fosa en negre i la música que es deté gairebé de cop.

Després d'un segon, una somnolenta melodia d'òrgan arrenca mentre veiem el nostre home despertar en un llit que no és el seu. S'acosta a unes finestres d'aquesta casa que no coneix i puja els estors. La música s'intensifica. En el moment en què veu davant seu un jardí ben cuidat en el que sembla ser un llogaret de vacances, sap que acaba d'aterrar a l'infern. El rètol ho anuncia de manera inequívoca. *The Prisoner*. És un presoner que sap que ha anat a caure en una gàbia d'or on haurà de lluitar per quelcom pitjor que la seva supervivència, per mantenir la seva individualitat, per la seva integritat ètica.

Ara es troba en una sala futurista d'on emergeix una butaca de Joe Colombo en la qual es

—On soc?

—Al Village —replica el seu interlocutor.

—Què voleu?

—Informació.

Aquí tot s'enrareix. Mentre té lloc el diàleg, veiem imatges del presoner provant d'escapar d'aquest poblet, però unes grans boles blanques li ho impedeixen. Comença la psicodèlia, tant en l'aspecte formal com, sobretot, en el fons, en aquest malson del qual el nostre protagonista intentarà despertar.

—De quin costat esteu? —pregunta el presoner.

—Això no t'ho direm. Volem informació. Informació. INFORMACIÓ.

—No l'obtindreu!

—Per les bones o per les males, ens la donaràs!

Imatges d'aquests vigilants esfèrics rodant a tot córrer, impeding qualsevol possible forma de fugida, s'intercalen.

—Qui ets? —pregunta llavors el presoner.

—Soc el Número 2 —replica el seu carceller.

—I qui és el Número 1?

—Tu ets el Número 6.

I veiem el presoner aturant-se de la seva fugida en una platja, al vespre, imprecant la frase que dona sentit a tota aquesta història:

—No soc un número! Soc un home lliure!!!

I el seu interlocutor prorrump en una forta riallada. Un hahaha sonor, dolorós. Com dient «això no t'ho creus ni tu». Com dient «ets nostre, i no ets més que un número».

Aquesta seqüència inicial durava una mica més de tres minuts i sintetitzava tot el que els disset episodis de *The Prisoner* va suposar, en l'aspecte televisiu i cultural, a la Gran Bretanya a cavall entre 1967 i 1968. Un revulsiu que va canviar les regles del joc i va definir les pors, ansietats i anhels d'una època on s'intercalaven la Guerra Freda, l'explosió pop, els moviments d'autodeterminació i l'empremta deixada per l'existencialisme en l'*ethos* social

Però anem a pams i comencem per aquell home amb veu engolada, mirada severa i ganyota antipàtica que va pensar, engiponar i protagonitzar aquesta sèrie que ho va canviar tot. O gairebé tot.

Un antiheroi anomenat Patrick McGoohan

Nascut a Nova York i educat a Irlanda, Patrick Joseph McGoohan es va ficar en el món de la interpretació gairebé per casualitat, el dia en què, sent ell tramoista al Sheffield Repertory Theatre, va substituir un actor que s'havia posat malalt. Era el 1954 i a partir d'aquell moment no va haver-hi marxa enrere. Es dedicaria a la interpretació.

El Número 6 com a peó

El 1967 era ja un actor més que consolidat. Havia treballat en teatres, pel·lícules i sèries de tota mena. Havia estat el dolent en la incommensurable *All Night Long*, adaptació jazzística de l'*Otel·lo* de Shakespeare; havia format part de l'elenc de la mítica *Hell Drivers* de Cy Enfield; havia tingut intensos papers en *Nor the Moon by Night* o *Life for Ruth*, i, sobretot, interpretava l'agent secret John Drake, protagonista de la sèrie d'espionatge *Danger Man*, que es va emetre entre 1960 i 1962 i entre 1964 i 1968.

El comentari inicial de cada capítol no enganyava: «Cada govern té el seu servei secret. Estats Units, la CIA; França, el Deuxième Bureau; Anglaterra, l'MI5. L'OTAN també té el seu. Una feina bruta? Bé, així és com solen dir-me, o a algú com jo... Oh sí, el meu nom és Drake, John Drake». Pura acció centrada en les paranoies d'un món sota l'espasa de Dàmocles de la Guerra Freda.

Encara que McGoohan no es limitava a actuar, sinó que va escriure alguns guions i va dirigir, sota pseudònim, uns quants episodis de la sèrie. No volia ser un rostre més, un cos al qual els altres diguessin què fer. Aquell home amb cara antipàtica i veu de predicador a punt de fondre't el cervell amb un sermó tenia moltes idees. De les bones. De les perilloses.

El 1962 li van oferir la possibilitat d'interpretar un agent secret que havia gaudit d'un èxit enorme en la seva versió literària i que havia funcionat bé en la pantalla petita. Bond, James Bond, era el seu nom, i la idea era portar una de les seves aventures a la pantalla gran. McGoohan va rebutjar el paper. Tenia altres interessos, altres metes més complicades, que materialitzaria al cap de cinc anys.

La postmodernitat com a presó

«El 1967, aquest actor lloat pel mateix Orson Welles va decidir baixar de l'èxit televisiu "fàcil" per a idear un heterodox artefacte serial titulat *The Prisoner*, antecessor de fites de la postmodernitat com *Twin Peaks* o *Lost*», explica Enric Ros en un article sobre la sèrie que ens ocupa, publicat a la web *Serializedos*.

Joc d'escacs humans al centre del Village.

Potser seria més acurat dir que, més que anticipar la postmodernitat, *The Prisoner* ens advertia sobre la seva arribada imminent. En aquest sentit, és una sèrie tremendament moderna i antipostmoderna. La idea d'un agent de qui no coneixem ni el nom, que té un secret que mai no arribem a saber, i a qui tracten d'esprémer i despersonalitzar tancant-lo en un bucòlic llogaret turístic on tothom somriu i accepta l'*statu quo* abandonant-se a una pulcra i tediosa vida d'oci i despreocupació. On tots deixen de ser ells mateixos per a convertir-se en el que els seus carcellers volen: homes i dones dòcils temorosos

de mirar cap a l'abisme. Una perfecta metàfora del mateix McGoohan, que va preferir complicar-se l'existència amb aquella valenta història que no limitar-se a exercir *sine die* de catòdic agent secret per a les masses.

I també una metàfora de l'home que intenta mantenir la seva individualitat, els seus principis, que no vol perdre de vista qui és, de quin costat està i contra qui va. Capaç de suportar la pressió del context, el pes d'una societat que el vol modelar segons els seus interessos en un micromon artificial (impossible no establir una equivalència actual amb les xarxes socials), on només hi ha una font d'informació oficial (el diari *Tally-Ho*, que es dedica a publicar les xafarderies del Village) i la discussió crítica contra el poder es castiga des d'un obscurantisme en el qual mai no arribem a saber qui mana. Qui dimonis és el Número 1? Tot això us pot sonar d'alguna cosa?

Per al Patrick McGoohan de 1967, no podia haver-hi pitjor presó que aquella; per això va

ningú s'atrevia a mirar. Com si, fins a aquell moment, la ficció televisiva hagués estat la caverna de Plató i aquí estava ell per a mostrar veritats tan incòmodes com addictives.

Dit i fet

En un article publicat al diari *ABC*, el periodista Óscar Rus defineix *The Prisoner* com «un híbrid entre el thriller psicològic, la ciència-ficció (des del canvi de cossos fins a la figura del *doppelgänger*, passant per la realitat virtual), el misteri i el gènere d'espies, en voga gràcies a la franquícia cinematogràfica de James Bond [...] i un context contemporani que donava peu a aquesta mena d'històries: la Guerra Freda».

La pregunta del milió, aquí, és: com va aconseguir Patrick McGoohan portar aquesta idea a la televisió sense que li fotessin al cul un *canyardo* digne d'Oliver i Benji?

El 1967, les illes de sa Graciosa Majestat comptaven amb tres canals de televisió principals: BBC One, BBC Two i ITV. Aquesta era la tripleta dominant de la petita pantalla britànica de l'època. El tercer, nascut arran del Television Act de 1954 per a trencar amb el monopoli de la BBC, era la cadena comercial que competia amb les públiques, però estava subjecta als criteris establerts per l'Autoritat Independent de Televisió (ITA, en el seu acrònim en anglès), que era l'òrgan que regulava estrictament el sector i concedia les franquícies sobre la base d'un ideal de televisió que no fos decadent i amoral com les estatunidenques.

En aquest context, la graella de 1967 incloïa fites com Sandie Shaw descalça interpretant l'èxit eurovisiu *Puppet on a String*, els Beatles interpretant *All You Need is Love* envoltats per l'aristocràcia del pop britànic, concursos com *The Golden Shot* o sèries com la infantil *Trumpton* o la comèdia costumista *The Forsyte Saga*. A això s'hi sumava una gran quantitat de ficcions sobre espies.

Darrere de qualsevol habitant del Village pot haver-hi un altre presoner o un guardià.

«La ITV comptava amb sèries com *The Avengers* (el primer episodi de la qual es va emetre al gener de 1961) o la ja esmentada *Danger Man* (estrenada al setembre de 1960). Però, cap a finals de la dècada, el nombre d'espies en les pantalles grans i petites del món occidental era incomptable. Per a fer-nos una idea de la seva omnipresència, només en el terreny televisiu podem esmentar les britàniques *Department S* (1969-1970) o *The Champions* (1968-1969), i les americanes *I Spy* (1965-1968) *The Man from UNCLE* (1964-1968), *Mission: Impossible* (1966-1973) o la paròdica *Get Smart* (1965-1970)», il·lustra José Ramón Vidal Álvarez en un article publicat a *La Soga*.

En aquest context, Patrick McGoochan unia forces amb un individu misteriós, George Markstein, jueu nascut a Berlín que, a més de periodista especialitzat en geopolítica, es diu que havia exercit d'espia durant la II Guerra Mundial. Markstein treballava de consultor per a la sèrie *Danger Man* i aquí és on ell i McGoochan es van conèixer i van començar a col·laborar. La primera idea de *The Prisoner* va néixer entre ells dos i, de fet, el periodista apareix breument en els crèdits de la sèrie

Però no bastaven només les idees. Algú havia de ficar-hi els calés i, per a finançar la seva idea —que en principi es conceptualitzava com una minisèrie de set episodis—, McGoohan es va posar en contacte amb Lew Grade, influent productor d'origen ucraïnès, propietari d'ITC Entertainment i responsable de l'èxit de la sèrie *The Saint* (1962-1969). Es va reunir amb ell i, essencialment, li va demanar pasta per a explicar una història que subvertís tots els cànons i parlés sense embuts de les pors i les paranoies del present. L'aventura d'un home amb un gran secret a qui tanquen en una gàbia d'or per a desmuntar-lo i treure-li aquest secret, aquesta informació que, en cas de revelar-la, el faria deixar de ser ell mateix. «Segons s'explica, Grade no va entendre gaire de què anava tot allò, però, malgrat tot, va decidir donar llum verda al projecte», matisa el citat Enric Ros.

Eren temps en els quals, no poques vegades, els que prenién les grans decisions, els que deien «vinga, va, intentem-ho» i donaven la proverbial manotada sobre la taula, es deixaven guiar més pel seu olfacte i el seu gust que per pautes de màrqueting, sondejos i fulls de càlcul.

Comença el xou

Després de la seva estrena en la televisió canadencan el 5 de setembre, el primer episodi de *The Prisoner* es va emetre a la ITV per a la Gran Bretanya el 29 de setembre de 1967. Començava el xou. Començava el kafkià joc del gat i el ratolí entre el Número 6, que posa en pràctica noves i imaginatives maneres per intentar fugir d'aquell Village (els exteriors de la sèrie es van rodar a Portmeirion, un deliciós enclavament turístic gal·lès) on mai s'acaba de saber qui són els presoners i qui els guardians, i uns captors que volien doblegar-ho utilitzant tota mena d'astúcies i manipulacions. Des de ficar-se en els seus somnis per alterar-los, fins a construir un duplicat d'ell mateix per trencar-li el sentit de la identitat, passant per aïllar-lo socialment.

El Número 6 escortat per un dels guardians esfèrics del Village. En el seu rostre, la

Episodi rere episodi, el Número 6 aconseguia derrotar el Número 2, que anava canviant (ningú aguantava en el càrrec més de dos o tres episodis), sense perdre el seu bé més preuat, la seva integritat, el seu secret, encara que sense acabar mai d'esbrinar qui era el Número 1 ni aconseguir fotre el camp d'allà.

El públic va embogir. La sèrie

ambiença en el llac i moment

d'expansió, interrogació i anàlisi crítica d'un entorn on tot feia pudor de socarrim. Ningú, que no estigués fora de lloc, es perdia la seva cita setmanal amb *The Prisoner*. Tothom volia que aquell personatge sense nom, que ni tan sols era simpàtic, ni agradable, ni especialment *cool* o glamurós, descobrís qui era el Número 1 i el derrotés, el fes arrossegar pel fang i aconseguís fugir d'allà. Un antiheroi que l'única cosa que vol és que el deixin ser ell mateix. Molt més a prop de Camus o Sartre que no pas de Fleming o Deighton.

Entremig, idees que queien com bombes de neutrons al cap de l'espectador, com aquell episodi en què es convoquen eleccions al Village, i que asseguruen que el guanyador coneixerà el Número 1, i el Número 6 s'hi presenta, amb la idea de sabotejar l'ordre establert. I guanya, però —oh, sorpresa!— tot està falsejat. Allà dalt sempre continuaran havent-hi els mateixos.

I repeteixo la pregunta: a algú li sona tot això?

Durant la sèrie, ni tan sols queda clar on és el lloc on tenen retingut el presoner. En alguns episodis sembla que entre Portugal i Espanya, en uns altres a Lituània. Però, com es comprovaria al final, aquella no era la qüestió. Mai no ho havia estat. I això curiosament (perquè no és que no es deixessin anar les suficients pistes durant els setze episodis anteriors) va fer que, en l'últim capítol, el del desenllaç, l'evident caràcter al·legòric de la sèrie caigués com un gerro d'aigua freda sobre el públic.

I Helped Patrick McGoohan Escape

«Els milions d'anglesos que seguien la sèrie només volien conèixer el secret del Presoner i el final, una mica psicodèlic i menys tancat [del que esperaven], no els va convèncer. Llavors, molts dels fans més bojós van començar a perseguir McGoohan. No el deixaven escapar. Just quan el personatge havia aconseguit sortir del Village, la Gran Bretanya s'havia convertit en una gran Village per al creador del personatge. Un èxit massiu de la sèrie, un desvirtuament de la idea. I ara ell era Presoner. Per rebentar de riure. Finalment va aconseguir escapar», explica Miqui Otero en un article per al fanzín *La Escuela Moderna*.

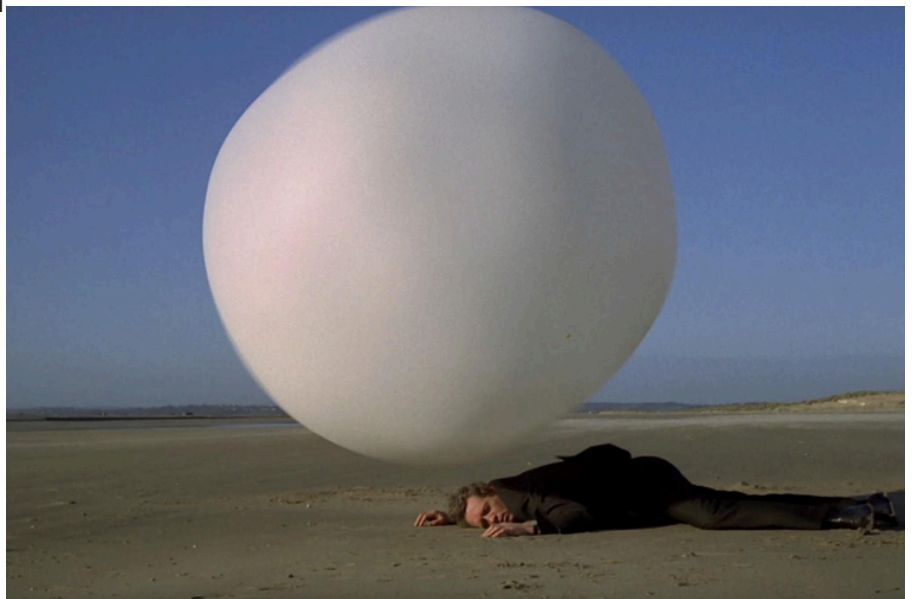
L'autor recorre a la cançó de 1982 de la banda *mod* The Times, *I Helped Patrick McGoohan Escape*, on es narra com aquell èxit, sumat a la insatisfacció del públic davant el desenllaç de la sèrie, va motivar que l'actor fes les maletes i fugís cap als Estats Units per no tornar a pensar (gairebé) mai més en aquell personatge que havia canviat tantes coses, dins i fora de la petita pantalla. La seva carrera posterior va incloure aparicions en films com *Scanners*, *Braveheart* o *Fugida d'Alcatraz*.

Patrick McGoohan va morir el 2009, a l'edat de 80 anys, a Califòrnia. Només tornaria a interpretar el Número 6 en una ocasió, el desembre del 2000, en l'episodi de *The Simpsons* «The Computer Wore Menace Shoes», en el qual, després de crear una web des de la qual

presó semblant al Village. Allà hi coneix el Número 6 (McGoohan), que li explica que són allà, tancats, «perquè sabem masses coses».

Quan es va estrenar aquest episodi, McGoohan va declarar: «he passat 33 anys intentant fugir de "l'illa", el mateix temps que ha transcorregut des del final de *The Prisoner* a l'estrena d'aquest episodi». Aleshores sí, sense cap mena de dubte, era abans de res, com el seu personatge: un home lliure.

Fugida avortada

Si t'ha agradat aquest article i vols rebre un butlletí amb els nous articles que publiquem envia'ns el teu correu electrònic i et subscriuràs a la Newsletter de Quadern.

Nom (obligatori)

Correu electrònic (obligatori)

Marca la/les Newsletter/s a la/les que et vulguis inscriure (obligatori)

Quadern de les ideesCapital Natural

He llegit i acceptat les condicions establertes en l'[avís legal i política de privacitat](#).

[Alberto Valle](#)

Barceloní collita de 1977, Alberto Valle és escriptor i periodista. A més de per a Quadern de les idees..., escriu per a altres capçaleres com The New Barcelona Post o Ruta66 sobre temes de literatura i música, i està ficat en l'organització i dinamització d'esdeveniments i actes culturals: xerrades, taules

[Llegir més](#)

Articles relacionats
